

Läkare mot kärnvapen

Læger mod kernevåben

Informationsblad - Svenska läkare mot kärnvapen (SLMK) - Danske læger mod kernevåben (DLMK)
Newsletter - The Swedish and Danish Sections of IPPNW,
International Physicians for the Prevention of Nuclear War

Nr 96 MARS 2004

**Kärnvapnen är farliga för mänskligheten,
militärt oanvändbara och ofantligt dyra.**

**Pentagon vill satsa ytterligare tio miljarder dollar på missilförsvaret.
Presidenten begär ofattbara 400 000 000 000 dollar
till det amerikanska försvaret.**

**USAs
försvarsbudget
"ett monster"**

**Läs Claes Andreassons
artikel på sid 16**

**"Du kan förstöra
ett land på två sätt,
genom en atombomb
eller genom att
satsa alla pengar
på kärnvapen."**

Ledaren, sid 4

Summary in English

Nukes are expensive (in addition to being dangerous for humanity and militarily useless). Frida Sundberg in her leading article points to the fact that India and Pakistan spend vast amounts of money on nuclear weapons, while still having a lot of great welfare problems. Fridas conclusion: nuclear weapons are a threat to public health.

Our US correspondent Claes Andreasson also writes about money. In his

article, titled "US defence budget – a monster" you can read about the incredible amount of money President Bush wants to spend on arms and military personnel in times of budget problems and a malfunctioning health system.

Who will continue the fight for a nuclear weapons free world? The medical students are a key group. This number of our newsletter has three

articles written by students about student IPPNW activities. Two of them deal with The Nuclear Weapons Inheritance Project. They can give you an insight into the great impact that the student movement could have when supporting the anti-nuclear weapons movements in the NW countries.

ULF KÖNIG,
JAN LARSSON

DLMK/SLMK – presentation

Läkare mot kärnvapen är en kvartalstidskrift som ges ut av föreningen **Svenska läkare mot kärnvapen (SLMK)** och **Danske læger mod kernevåben (DLMK)**. SLMK har ca 5 000 läkare, medicinstudenter och stödpersoner som medlemmar; DLMKs medlemsantal är ca 475. Föreningarna är de svenska och danska grenarna av **International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW)** med ca 150 000 läkare i ca 50 länder som medlemmar. SLMK, DLMK och IPPNW är politiskt och religiöst obundna organisationer med målet att avskaffa kärnvapnen genom att sprida saklig information om kärnvapnens medicinska effekter. IPPNW har huvudkontor i Boston och leds av en ordförande ("president").

Författaranvisningar

Redaktionen välkomnar manuskript som behandlar SLMKs/DLMKs arbetsområde. Skriv med **dubbelt radavstånd**, max fem A4-sidor. Bidragen tas dock helst emot via e-post, som bifogat Word-dokument. Det går även bra att skicka texten på diskett/cd. Bifoga gärna foton, allrahelst digitala bilder med hög upplösning. Papperskopior går också bra. Fäst inga gem på foton och skriv inget på dem, ej heller på baksidan – sätt istället en nummeretikett på baksidan och bifoga bildtext separat. Skicka gärna med ett foto av författaren/författarna. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera och korta bidragen. Tiden från manusstopp till postdistribution har kortats till en månad för att tidningens innehåll ska bli färskare. Detta kräver att **tidpunkten för manusstopp iaktas strikt**.

Omslagsbilden

Omslagsbilden visar USAs militärhögkvarter Pentagon. Läs om USAs försvarsbudget på sidan 16.

JL & UK

Foto: KEN HAMMOND, U.S. Air Force

Från redaktörerna

I detta nummer av Infobladet har vi försökt göra några av de danska artiklarna mera lättlästa för de svenska läsarna genom att översätta vissa nyckelord. Eventuellt kommer vi att utöka detta till alla artiklar, även från svenska till danska. Vi tar tacksamt emot synpunkter från våra läsare.

JL & UK

Utgivningsplan

Nr	Manusstopp	Distribution
97	1/5 -04	juni
98	20/9 -04	oktober
99	30/11 -04	december
100	1/2 -05	mars

SLMK

Svenska Läkare mot Kärnvapen

Informationsblad nr 96, mars 2004
ISSN: 1400-2256 Upplaga: ca 6 000 ex

Ansvarig utgivare:

Jan Larsson
Linnégatan 2 G
753 32 UPPSALA
Tel 018-14 62 12
E-post:
jan.larsson@slmk.org

Red för detta nr:

Jan Larsson och
Ulf König

Tryckeri:

Luleå Grafiska
Luleå

Grafisk red. & formgivn:

A Stenbergs Text & Form AB
Box 52
590 70 LJUNGSBRO
Tel: 013-651 81
Fax: 013-666 60
E-post: anita.stenberg@slmk.org

Manusstopp för nästa nr (97): 1 maj 2004

Manus till nästa nr skickas till: Jan Larsson (adress ovan)

Prenumerationsärenden handläggs av kansliet i Perstorp, adr se sid 3.

Tryckt på miljögodkänt papper.

SLMKs ordförande

Gunnar Westberg
Solbänksgratan 9
413 19 Göteborg
Tel: 031-82 63 93 (b)
Tel även: 031-82 86 92 (b)
Tel: 031-342 25 16 (a)
Tel: 031-342 10 00 pers.sök (a)
E-post:
gunnar.westberg@slmk.org

Kanslichef

Klas Lundius
Håkantorpsmölle
284 91 Perstorp
Tel: 0435-351 58
Fax: 0435-353 27
Mobiltel: 070-520 83 58
E-post:
klas.lundius@slmk.org

**Läkarfonden för
Förebyggande av
Kärnvapenkrig**

Postgiro: 90 10 90 – 1

Medlemsavgift 2004:

275 kr resp 100 kr (stud),
sätts in på pg 90 10 90 – 1
Prenumeration på "Läkare
mot kärnvapen" ingår.

SLMKs hemsida:

www.slmk.org

IPPNW:s hemsida:

www.ippnw.org

* * *

Landsnummer – telefon:

Sverige: 0046 -
Danmark: 0045 -

Se sid 22.

"Du kan förstöra ett land på två sätt, genom en atombomb eller genom att satsa alla pengar på kärnvapen."	4
Ledarsida – Frida Sundberg	
Amatøragtig tilgang til Nordkorea	5
Korea-eksperten Charles L Pritchard vurderer USA's forhandlinger med Nordkorea	
Den oversete kernevåbentrussel	6
Jacob Obbekjær beretter fra Pugwash-møde i København 29.01.04	
Nuclear Weapons Inheritance Project – fra den ene ende af verden til den anden	8
Cæcilie Böck Buhmann	
Nuclear Weapons Inheritance Project. Seneste nyt fra IPPNWs studenterfront	10
Christian Stampe	
Massförstörelsevapen?	11
Gunnar Westberg reflekterar över uttrycket	
MITTUPPSLAGET	
Studentarbetet i SLMK	12
Camilla Mattsson och Sara Smedegård informerar	
Det radioaktiva hotet – hur nära är det?	14
Martin Tondel refererar FOI-forskarna Ronny Bergmans och Björn Sandströms föreläsningar vid SLMKs årsmöte 2003	
USAs försvarsbudget "ett monster"	16
Claes Andreasson återger reaktioner i USA på de gigantiska summorna	
The Fog of War	18
Gunnar Westberg recenserar dokumentärfilmen regisserad av Erroll Morris	
Ideella organisationer vinnare på börsuppgången	19
Information från Bancos Hjärtfonder	
Internationell utblick	20
Redaktör Inge Axelsson	
Blix-kommission om massförstörelsevapen	21
Hur den ser ut, dess arbete och vilka mål den har; Gunnar Westberg berättar	
DLMKs Koordinationsudvalg	22
SLMKs styrelse 2003–2004	23
BAKSIDAN	
Inbjudan till vårmöte i Falun	24

”Du kan förstöra ett land på två sätt, genom en atombomb eller genom att satsa alla pengar på kärnvapen.”

Varje år kommer UNICEFs ”The state of the world’s children”. Den innehåller en del intressant läsning. Här finns statistik över allt möjligt. Glädjande nog beskriver den många förbättringar sett över de senaste årtiondena. Ett positivt exempel är den indiska spädbarnsdödligheten som sjunkit från 146/1000 (år 1960) till 67/1000 (år 2001). För varje enskild indier som på detta sätt fått chansen till överlevnad måste detta vara en revolution!

I denna rankinglista placerar sig Indien på ungefär samma nivå som Sudan (65/1000) och Nepal (66/1000). Grannen Pakistan går det lite sämre för, av tusen levande födda barn dör 84 före sin ettårsdag. Av tusen levande födda barn i Pakistan är det 109 som inte får privilegiet att fylla fem.

Varför har inte detta sätt att tolka olika länders status företräde? Både Indien och Pakistan är länder som rymmer en massa kreativa människor. Där finns välutbildade experter av alla de slag. Indiska dataingenjörer är eftertraktade specialister med hela världen som arbetsmarknad. Grattis! Ändå väljer båda dessa länder att satsa resurser på något så monstruöst som oanvändbara massförstörelsevapen. Kanske tror de

att de på så vis skall framstå som stora och mäktiga. Men hur skulle kärnvapen kunna rädda livet på en enda av dessa som inte får fylla fem? Vilken skulle verkningsmekanismen vara?

Som en av deltagarna i en paneldebatt under en kurs för medicinstudenter i Peshawar i somras sa: ”Du kan förstöra ett land på två sätt, genom en atombomb eller genom att satsa alla pengar på kärnvapen.” Vilken nytta skulle inte dessa pengar kunna göra istället? Men vem utom de indiska och pakistanska makthavarna har ansvar för att se till ländernas invånares bästa? Vilket ansvar har vi som omvärld att reagera på det som förefaller vara uppenbart vansinne?

SLMKs uppgift är att förebygga kärnvapenkrig genom att upplysa om kärnvapens medicinska effekter. I det samarbetar vi inom International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) bl.a. med indiska och pakistanska läkarorganisationer. Kolleger som i sin vardag arbetar i Indien och Pakistan möter kolleger från resten av världen (däribland SLMK) och vill aktivt göra något åt de hot av olika slag som kärnvapen innebär mot folkhälsan. När förtroendet mellan de

båda länderna på hög nivå varit skralt har vi på detta vis skapat kontaktytor på ett annat område.

Vi har alla sett bilderna på hur indier demonstrerar sin stolthet över sina kärnvapen. Kärnvapnen har setts som symboler för förmåga och kunnande. Genom innehav av dessa tror man sig få tillträde till ”de finas klubb”. Hur skall man kunna skapa motbilder till detta? Vem skall göra det?

Varje vår träffas världens stater för att diskutera icke-spridningsavtalet för kärnvapen (NPT). Indien och Pakistan har enligt detta avtal inte rätt att hålla sig med kärnvapen. De fem gamla kärnvapenmakterna har förbundet sig att avskaffa sina kärnvapen någon gång som motprestation till att övriga stater inte skaffar sig några. Det är viktigt att kräva att de officiella kärnvapenmakterna snabbt och irreversibelt avskaffar sina kärnvapen. Men det är också viktigt att Indien och Pakistan accepterar avtalet och avskaffar sina. Det måste vi påminna dem om. De stora fiskarnas fulhet kan inte få ursäktas de smås!

FRIDA SUNDBERG
vice ordförande SLMK

Amatøragtig tilgang til Nordkorea

Af Charles L. Pritchard. (Korea-ekspert. Indtil august 2003 amerikansk repræsentant ved USA's forhandlinger med Nordkorea.)

"USA har ikke tiden på sin side" sagde Nordkoreas viceudenrigsminister Kim Gye Gwan til mig for nogle uger siden. "Som tiden går, vokser vores atomprograms formåen i både kvantitet og kvalitet".

Disse ord er muligvis en nekrolog over den fejlslagne politik over for Nordkorea, som George W. Bushs regering fører.

Tidligere på måneden gav de nordkoreanske myndigheder en uofficiel amerikansk delegation, som jeg deltog i, adgang til den bygning, hvor man tidligere opbevarede omkring 8000 brugte brændselsstave. Vi opdagede, at alle 8000 stave var blevet fjernet.

Hvorvidt de er blevet forarbejdet til plutonium til våben, som Nordkorea hævder, er næsten irrelevant. Det amerikanske efterretningstvæsnen troede, at de fleste eller alle brændselsstave lå sikkert på lager. Så politikerne i USA troede fejlagtigt, at de havde tiden på deres side, da de afviste Nordkoreas anmodning om en seriøs dialog og flittigt arbejdede på en multilateral løsning af den hastigt voksende atomprogramkrise. Men det er en forkert opfattelse. I december 2002 var der mistanke om, at Nordkorea havde et eller flere atomvåben, som var anskaffet, inden de i 1994 gik med til at bremse deres atomprogram og lade det overvåge. Nu er Nordkorea trådt ud af overvågningsprogrammet (The Non-Proliferation

Treaty [red.]) og kan have firedoblet sit atomvåbenarsenal. I mellemtiden har Bush-regeringen støttet sig til efterretninger, der afviste Nordkoreas egen påstand om, at man har genoptaget atomprogrammet med det udtrykkelige formål at forarbejde de brugte brændselsstave, der hidtil blev opbevaret under nøje overvågning, og udvinde plutonium for at skabe "et atomafskrækkelsesmiddel".

Nu mangler der så omkring 8000 brugte brændselsstave, og det kan ses som bevis for, at arbejdet på atomvåbnene måske er begyndt. Dette er blot den seneste fiasko i en lang række amerikanske efterretningsfiaskoer i forbindelse med Nordkorea. For eksempel var der efterretninger i sommeren 2002, der tydede på, at det nordkoreanske styre var på sammenbruddets rand. De efterretninger blev senere afvist som urigtige.

USA's politiske tilgang i Nordkorea er ikke meget bedre end de ringe amerikanske efterretninger om landet. I bedste fald kan den højst kaldes amatøragtig. I værste fald er den et forfejlet forsøg på at lokke USA's allierede med til en fremgangsmåde, hvis formål ikke er at opnå en diplomatisk løsning på krisen, men derimod fiasko, som skal retfærdiggøre isolation af Nordkorea i håbet om, at landets styre bryder sammen. Dialog med Nordkorea betyder ikke, at man giver efter for Nordkoreas krav. Det betyder blot en grundig undersøgelse

af, hvad der er muligt og acceptabelt for alle parter. Derfor må Bush-regeringen holde op med at gemme sig bag Kinas diplomatiske skørter og gå forrest i arbejdet med at løse denne krise, inden Nordkorea får skabt et reelt atomafskrækkelsesmiddel. Som sagen er nu, sætter Nordkorea dagsordenen. USA's regering bør udpege en erfaren politisk koordinator for Nordkorea, så fornuften får lov at sejre.

Jeg tager præsident Bush på ordet, når han siger, at han ønsker en fredelig og diplomatisk løsning på denne krise. Han fortjener nogen, der kan sætte ord på hans visioner om den koreanske halvø og træffe politiske beslutninger, samtidigt med, at han bremser visse amerikanske regeringsmedlemmers værste tilskyndelser.

Jeg frygter, at den næste række samtaler mellem Nordkorea og det internationale samfund (heriblandt USA) løber ud i sandet, og at Nordkorea trækker sig fra den diplomatiske proces for senere måske at bekendtgøre, at de har udviklet alle de atomvåben, de har behov for.

Kina, Sydkorea og Rusland og muligvis Japan kan meget vel acceptere dette nye status quo som en mulighed med det argument, at den faktiske trussel er minimal, og at yderligere udvikling af atomvåben så formentlig er standset. Men resultatet af det ville være en region, der var endnu mere sprængfarlig, end den er nu. Spørgsmålet er, hvor mange atomvåben Nordkorea skal fremstille, før den amerikanske regering begynder at tage sin politik i Østasien alvorligt.

New York Times Syndicate

*Oversat af Christina Witting Ettrup.
Kristeligt Dagblad 28.01.04.*

Den oversete Kernevåben-trussel

[Det förbisedda kärnvapenhotet]

I samarbejde med Københavns Universitet afholdt den danske Pugwash-komité d. 29 Januar et møde om den oversete kernevåben-trussel. Pugwash er en international fredsbevægelse stiftet i 1957 i byen Pugwash i Nova Scotia. Den fik Nobels Fredspris i 1995.

Mødet fandt sted [ägde rum] i universitetsbygninger overfor Vor Frue Kirke i centrum af København. Der var mødt ca. 60 studerende, undervisere og en del medlemmer af vores forening. En af dem, international councillor *Klaus Arnung*, DLMK, var inviteret til at være med i debat-panelet.

De øvrige debattører var:

Claus Emmeche, centerleder ved Københavns Universitet,

Ole Espersen, professor i folkeret ved Københavns Universitet, tidl. Justitsminister,

Nicolai Halvorsen, Studenterpræst, Københavns Universitet,

Jan Øberg, Direktør og medstifter af The Transnational Foundation for Peace and Future Research, Lund.

Denne artikel sammenfatter debatindlæggene på mødet.

Klaus Arnung fra DLMK indledte med at vise dias fra vores diasserie om atomkrigen som vil være mange af vore medlemmer bekendt. Størst indtryk gjorde nok vores diagram over kernevåbenes udbredelse og styrke. Klaus fortalte at den samlede eksplosionskraft af alle sprængstoffer, incl. de 2 atombomber der i den 2. verdenskrig blev udløst over Japan, var på 3

Foto: J OBBEKJÆR

megaton. I een Trident atomundervandsbåd var en sprængkraft på 24 megaton, nok til at ødelægge alle større byer på den nordlige halvkugle. US Navy disponerer over ca. 40 sådanne ubåde. Der blev også vist billeder fra Hiroshima. Billederne af chokerede og forbrændte overlevende gjorde et stort indtryk på de forsamlede. Behandling af ofrene er resourcekrævende og praktisk taget umulig og Klaus Arnung konkluderede at Prevention, forebyggelse, er den eneste vej frem.

Claus Emmeche mente at truslen [hotet] fra kernevåbene er større end nogensinde. Grunden hertil er 2 forhold. For det første selve spredningen af kernevåbnene og for det andet

Bush's nye kernevåbenpolitik. Bush's ændring af den amerikanske våbenpolitik blev beskrevet. Det drejer sig om det såkaldte **Nuclear Posture Review (NPR)**, en gennemgang af USAs nye politik på kernevåbenområdet. Som følge af sin ændrede politik vil USA nu som eksplicite kernevåbenmål have 7 stater: Rusland, Kina, Syrien, Libyen, Irak, Iran og Nord Korea. Som følge af den ændrede politik kan kernevåben tænkes anvendt ved en militær konflikt mellem Kina og Taiwan og ved en krig mellem Irak og Israel, men også under så upræcise forhold som "overraskende militære udviklinger". NPR nedbryder dermed tabuiseringen der hidtil har været ved anvendelsen af kernevåben.

Ole Espersen beskrev Folkeretten som aftaler landene imellem, indgået til fælles fordel [ömsesidig nytta]. Efter anden verdenskrig er der indgået en række vigtige traktater og aftaler. Når imidlertid et land bliver så stærkt at det ikke behøver disse aftaler, ja så er grundlaget for at holde aftalerne væk [borta]. I FN Pagten art. 2 står der at samtlige lande forpligter sig til at afstå fra trussel [hot] om anvendelse af magt og fra anvendelse af magt. Espersen mente at USA klart havde overtrådt art. 2 ved at invadere Irak.

Fangerne på Guantanamo basen blev nævnt. Espersen citerede statsministeren for at have sagt at konventionerne blev overholdt [føljes]. Ole Espersen mente, at der ikke var *en eneste* konvention der er overholdt på Guantanamo. Der er ikke meget vi kan gøre, det kunne derimod hjælpe hvis der var et land der tog afstand og fx. gjorde sin indflydelse gældende i Nato eller EU.

Debatpanelet på mødet: Klaus Arnung, Jan Øberg, Nicolai Halvorsen, Ole Espersen, Claus Emmeche og John Avery (Pugwash representant i Danmark).

Hvis [ifall] landene omvendt bare retter ind og støtter USA, fordi det er den stærkeste stat, så har vi ingen chance for at modvirke denne udvikling.

Nicolai Halvorsen kom ind på etiske overvejelser vedrørende kernevåben. Han sagde, at man skulle passe på hvilke myter man videregav [för vidare], nævnte fx. myten om at den der ikke er med os, er imod os.

Jan Øberg behandlede begrebet **terror**. Han definerede terror som en handling der bevidst [medvetet] udnytter uskyldige mennesker til politiske formål [syften]. Der var 2 typer

af terror: Den vi nu tror er væsentlig, den individuelle terror, som gennemsnitlig koster 400-1000 mennesker livet pr. år – og den anden, som er den store splint i øjet [bjælken i vårt eget öga] som vi ikke vil se, nemlig statsterrorismen. Der er fx. de 50 – 60 militære interventioner som USA har foretaget, senest den i Irak, 10.000 dræbt. Der fandtes andre muligheder end at invadere. Det viste sig jo at påskuddet for krigen: Weapons of Mass Destruction (WMD) ikke fandtes, det drejede sig snarere om Weapons of Mass Deception!

Den amerikanske hær medbragte atomvåben i Irak til eventuel anvendelse. Danmark støtter som partner i krigen åbenbart denne politik. Øberg kritiserede Danmarks optræden som bombenation i Afghanistan og besættelsesmagt i Irak. ”En mærkelig udvikling” sagde han.

Øberg kom ind på sanktionspolitikken i Irak gennem 12 år. Han sagde at det har kostet livet for 1/2 – 1 mill mennesker. Sanktioner var også en slags WMD.

Bush taler nu om at undgå spredning af kernevåben, Øberg understregede at det er selve *eksistensen* af disse våben der er problemet. Så længe der bare er en stat der har kernevåben ville der altid være andre der også vil have

dem. Øberg fortsatte: ”I samtlige stater med kernevåben ønsker befolkningerne det ikke. Der findes ikke noget krav om at vi skal have kernevåben. Men ingen regeringer har haft modet til at sætte det til afstemning af frygt [rädsla] for at være nødt til at nedruste. Det er i strid med enhver form for demokrati”

Journalisterne blev kritiseret for at være for tilbageholdende overfor politikerne og Øberg nævnte som eksempel et interview med Per Stig Møller (dansk udenrigsminister) hvor denne uimodsigt [oemotsagd] argumenterede for det ballistiske missilforsvar med følgende; ”vi vil jo heller ikke gerne have bomber i hovedet”.

I slutningen af sit indlæg filosoferede Øberg over hvorfor der er en sådan fascination over kernevåbene. Vi spiller [spelar] Gud. Det er teknisk muligt at afslutte ”projekt menneske” og for nogle kan det måske være en trøst at alle dør på en gang og at det ikke bare er en selv.

Øberg afsluttede sit engagerede indlæg med en stille undren over at 6 mia mennesker finder sig i at 600 – 1000 mennesker afgør om der skal være krig med kernevåben.

Hvor er de intellektuelle i denne sag ?

København 23.02.2004

JACOB OBBEKJÆR

Jan Øberg

Nuclear Weapons Inheritance Project – fra den ene ende af verden til den anden

De spændende aktiviteter i IPPNW's studenterprojekt – Nuclear Weapons Inheritance Project (NWIP) – fortsætter stadig. NWIP blev startet i 2001 af studenter fra Danmark og Sverige og har nu efter 3 år inddraget studerende fra næsten alle atomvåbenlande i dets aktiviteter. Hovedformålet [hovedsyftet] med projektet er at sprede større viden [kunskap] om atomvåben og nedrustningsmuligheder blandt den unge generation med særligt fokus på atomvåbenlande.

Til det formål har projektet videreudviklet en metode beskrevet af engelske Oxford Research Group kaldet Dialogteknik. Projektets aktive studerende rejser til atomvåbenlande og gennemfører diskussioner med universitetsstuderende og starter grupper af studenteraktivister, der arbejder for nedrustning. Derfor har projektet det sidste år haft stor fokus på træning i dialogteknik og basal viden [kunskap] om sikkerhedspolitik og medicinske

konsekvenser heraf. Efter de sidste to delegationer til Pakistan i November 2003 og USA i Januar 2004 betyder det at projektet nu har medvirket til at starte studentergrupper i Indien, Pakistan, England, USA og Rusland.

NWIP var første gang i Pakistan på delegation i foråret [våren] 2002, hvor projektet fik kontakt til et par lokale studerende efter at have gennemført en dialog på Shiauddin Medical College. Projektet har siden holdt kontakten til disse studerende, og en af dem deltog i en delegation til Rusland i foråret 2003. I november 2003 vendte projektet så tilbage på en større delegation bestående af Trygve Ottersen og Christin Ormhaug fra Norge og Cæcilie Buhmann fra Danmark. Denne gang var programmet større og hovedvægten af programmet var lagt på en 2-dags træning for 50 lokale studerende, der ønskede at starte aktiviteter op i Pakistan. Derudover blev der også tid til en længere dialog på Jinnah Medical College. De Pakistan-

ske studerende, der deltog i dialogen var i første omgang næsten alle for, at Pakistan skulle beholde sine atomvåben. Vi blev mødt af hamren i bordene og ophidsede tilråb i starten, men efter at have diskuteret frem og tilbage i små to timer oplevede vi, at der var lydhørhed for vores argumenter og synspunkter i lokalet. Helt ned på bagerste række blev der lyttet [lyssnede man], og dekanen var særligt imponeret over dette og roste os for vores professionalisme. Det synspunkt der var dominerende var, at Pakistan har tilbudt regional nedrustning, men at dette bliver afslået af Indien. På globalt plan mente de studerende, at det måtte anses for rimeligt, at USA startede nedrustningen, da de i dag fører an [leder] i det fornyede våbenkapløb.

I vores diskussion lagde vi især vægt på den fare atomvåben udgør for landenes befolkninger, og vi understregede, at den koldkrigs logik alle atomvåbenstater bruger ikke er gangbar i Sydasien, hvor der er tale om to lande i mere eller mindre konstant konflikt, og som geografisk ligger så tæt på hinanden. At vi ikke argumenterede mod deres bekymringer, men i stedet snakkede om faren ved våbenene og global oprustning, syntes at være det vendepunkt, der fik de studerende til at lytte til os. Resultatet af dialogen var at 10 piger deltog i weekendens træning og er indstillet på at starte lokale aktiviteter. Desuden var dekanen så tilfreds at de lokale studerende blev inviteret til at komme tilbage for at følge op på dialogen, når de havde opnået den nødvendige træning for at kunne gøre dette.

Træningen fokuserede mere på kapacitetsopbygning. De studerende fik

Foto: C. BÖCK BUHMANN

Trygve Ottersen instruerer rollespil under workshop

efter et standard program, udviklet i løbet af det sidste år, uddannelse i medicinske konsekvenser af brugen af atomvåben, grundlæggende emner indenfor sikkerhedspolitik, mulige løsninger og dialogteknik. Senere under delegationen afholdt vi desuden et uformelt strategimøde med de lokale og de studerende mødtes siden i december for at lave [göra] en plan for de kommende måneder.

En lille skæg [lustig] oplevelse var, at vi holdt møde med en officer fra den pakistanske hær, der var far til en af deltagerne i træningen. Vi havde en spændende diskussion om løsninger på atomvåbentruslen [-hotet] i Syd-asien, og han bekræftede, at Kashmir-konflikten er en af hovedårsagerne til problemet. Så længe den konflikt består, er der kun magre muligheder for at gøre Syd-asien atomvåbenfri. Pakistan har den generelle holdning, at de gerne vil afstå deres områder i Kashmir, hvis landet bliver gjort til en selvstændig stat, som besluttet af FN's sikkerhedsråd. En meget interessant vinkel er dog at officeren mente, at hovedårsagen til Indiens manglende [bristende] villighed til kompromis skyldes, at hvis en stat først løsrives fra landet, vil flere andre ønske at følge efter. Er dette korrekt må en fredsløsning tage mulige konsekvenser af dette med i overvejelserne, så Indien ikke udvikler sig til et blodbad af Balkanske dimensioner eller større.

Vores håb er at den nystartede gruppe i Pakistan i løbet af foråret [våren] kan starte aktiviteter på studenterniveau – og så kan man jo håbe at de nylige tilnærmelser mellem Indien og Pakistan ikke udelukkende er en del af en valgkampagne, men derimod et tegn på at situationen er i gang med at udvikle sig i en positiv retning.

I Januar repræsenterede jeg NWIP på projektets første tur til USA. Projektet var blevet inviteret til at lave en dialog og en 3 timers workshop under den nationale konference for medicinstuderende i USA. På trods af det korte ophold, og at der desværre ikke var andre studenter tilstede fra projektet, var resultaterne positive. En gruppe af amerikanske studenter arbejder nu på at kunne invitere projektet tilbage

Foto: C. BOCK BUHMANN

Cæcilie Böck Buhmann laver oplæg under workshop.

til USA på en større delegation i løbet af 2004.

Jeg havde tænkt meget over hvilken vinkel, der burde anvendes for at diskutere sikkerhedspolitik i USA. Mit indtryk var at størstedelen af universitetsstuderende i USA ikke interesserer sig for udenrigspolitik trods landets involvering i konflikter rundt om i verden. Oprindeligt var det planen at Dr. Victor Sidel fra USA, der er et anerkendt medlem af IPPNW, skulle have talt om terrorisme før min dialog. Det ville have åbnet op for en langt dybere diskussion af hvad sikkerhed er, og hvilken løsning der fornuftigt set kan findes på verdenssituationen og den formodede trussel [hot] mod USA i dag. Desværre var Dr. Sidel syg, og jeg havde udelukkende [endast] en time til at starte en meget omfangsrig diskussion. Mine forventninger blev dog bekræftet. Næsten ingen af deltagerne vidste synderligt meget om atomvåben, trods landets nye sikkerhedspolitik og enorme atomvåbenarsenaler. På sin vis må man derfor sige at min mission lykkedes. Jeg fik meget positiv tilbagemelding [gensvar], og mange følte virkelig, at de havde fået øjnene op for et essentielt problem, de indtil da havde overset.

At turen var en succes er et meget vigtigt skridt [steg] for IPPNW. Vi har indtil nu stort set ikke haft nogen studerende i USA der arbejdede med nedrustning. De studerende i Physicians for Social Responsibility har traditionelt afvist emnet og har

arbejdet fortrinsvis [företrädesvis] med vold i hjemmet og miljøspørgsmål. Forhåbentlig kan vi i fremtiden bidrage til at den tendens vendes.

Efter at have gennemført succesfulde delegationer til Indien, England, USA og Pakistan i det forløbne år [det gængsne året] er den udfordring [utmaning], der venter os, først og fremmest at få sikret, at de lokale studenter-netværk vedligeholdes og får aktiviteter stablet på benene. Men 2004 bliver på andre måder et udfordrende år. Projektet er blevet bedt om at stå for træninger og workshops på IPPNW's Europæiske studentermøde i Irland og under IPPNW's Verdenskongres i Beijing til september. Vi skal også have skabt en brugbar hjemmeside og bedre undervisningsmateriale for at sikre en god vidensdeling og overlevering i projektet og endelig har Richard Fristedt fra Sverige og jeg nu koordineret projektet i 3 år, så vi er begyndt at se os om efter mulige arvtagere, da vores studentertid ikke varer evigt.

Forhåbentlig vil dette medføre, at projektet kan fortsætte fremover i mange år som en fast del af IPPNW's studenteraktiviteter, og at vi og vores metode bliver bedre og bedre hele tiden.

Tak til alle de aktive studerende i NWIP og al den opbakning vi har fået fra især Danske, Norske og Svenske Læger Mod Kernevåben. Med håb om et produktiv fremtid og en fredeligere verden.

CÆCILIE BÖCK BUHMANN

Nuclear Weapons Inheritance Project

Seneste nyt fra IPPNWs studenterfront

Nærværende artikel er en kort opdatering af de aktiviteter som er sket på IPPNWs studenterfront internationalt den seneste måneds tid samt aktiviteter blandt danske medicinstuderende i København.

MedSIN National Conference, oktober 2003, Nottingham, UK

Den 24-26. oktober 2003 deltog Cæcilie Böck Buhmann og jeg (Christian Stampe) ved de engelske medicinstuderendes generalforsamling i Nottingham, England. Tanken var at vi hermed kunne nå de studerende som er interesserede i IPPNW og få dem med til det kommende European IPPNW affiliate meeting i London, 8-11. Nov 2003.

På generalforsamlingen præsenterede vi først projektet for alle ca. 150 fremmødte. Efterfølgende havde vi tre workshops a een times varighed, som vi udarbejdede som en slags dialog mellem os og de studerende. Vi introducerede tilhørerne til de relevante emner vedrørende atomvåben, så som de medicinske konsekvenser af atomkrig, de eksisterende traktater, NPT, CTBT etc., begreber som deterrence, national sikkerhed, nukleær terrorisme og dialog teknik. Vi diskuterede også det aktuelle National Missile Defense (NMD) hvormed vi fik gjort emnet relevant for de engelske studerende og understreget at England spiller en central rolle i de nuværende problematikker vedrørende international sikkerhed.

Målt på antallet af fremmødte studenter som var interesserede i at arbejde

videre med projektet, kan vi godt til-lade os efterfølgende at betegne vores tilstedeværelse som en succes.

European IPPNW-affiliate meeting, november 2003, London, UK

På mødet i London, 8-11. Nov. 2003 havde vi fastlagt et selvstændigt program for NWI projektet. Lørdagen afsatte vi til træning af de fremmødte, som foruden en håndfuld engelske studerende fra Nottingham også omfattede aktive IPPNW-studerende fra Østrig, Tyskland, Irland, USA, Palæstina og Norge. Træningen blev gennemført af en delegation fra den internationale NWIP-gruppe, herunder Marieke Blokzijl (Holland), Cæcilie Böck Buhmann og undertegnede (Danmark) samt Richard Fristedt (Sverige). Denne træning omfattede præsentationer af de medicinske konsekvenser af atomkrig samt mere detaljeret info om traktaterne og de ovennævnte begreber som blev præsenteret i Nottingham.

Søndag beskæftigede vi os med strategisk planlægning af NWI projektet. Først og fremmest for at give de studerende i projektet en følelse af medejerskab, og for at redefinere vores mål frem til IPPNW's Verdenskongres i Beijing i September 2004. Frem til kongressen arbejder vi på at få etableret et globalt studenternetværk, primært med studentergrupper i atommagterne. Indtil videre har vi i år skabt gode kontakter i både Indien og Pakistan, Skt. Petersburg i Rusland og nu også England. Kommende delegationer til Pakistan og USA er på vej og næste år vil der blive fulgt op på Eng-

land og Rusland, samt forsøgt skaffet kontakter i Frankrig, Israel og Kina.

Yderligere fik vi også lagt planer for hvad som skal ske på selve kongressen og efterfølgende. Et forslag gik på at alle studerende på kongressen i fællesskab skal forsøge at udarbejde en model til hvordan NPT'en kan styrkes i fremtiden.

Den strategiske planlægning omfattede også en diskussion med de engelske studerende om hvilke tiltag som skal til for at etablere en IPPNW studenter gruppe derovre. Vi forventer at se de engelske studerende arbejde videre med oplysning omkring kernevåben problematikker lokalt og nationalt, samt forberede et dialogmøde mellem studenter i England, foråret 2004.

Fremtidige opgaver og ideer til projekter for NWI-projektet

Til næste år arbejder vi på at få udarbejdet et standard curriculum som kan anvendes i alle lande til dialoger med studenter og træning af nye aktive medlemmer. Ligeledes vil vi også forsøge at synliggøre projektet yderligere ved at skrive en række fængende artikler om NWI projektet, som kan anvendes i studenterblade verden over. Der er også blevet vakt interesse for det såkaldte "Mayors for Peace"-projekt, hvor europæiske studenterorganisationer mod kernevåben i samarbejde med borgmestre erklærer byer for "atomvåbenfrie zoner". Mere info om dette projekt og dets implementering i NWI projektet vil følge senere.

Dialog med studerende på International Health and Medical Education Centre, IHMEC

I forlængelse af London mødet gæstede vi mandag formiddag et hold studenter på IHMEC hvor vi diskuterede kernevåbenspørgsmål. Med os havde vi Edward Raby (England) og Simon Schwaighofer (Schweiz) som begge gjorde brug af den viden de havde tilegnet sig under NWI-træningen, lørdag.

Senere deltog enkelte engelske og internationale IPPNW studerende i dialogmøderne med beslutningstagerne.

Rekruttering til Nuclear Weapons Inheritance Project

Rekruttering af aktive studerende til NWI projektet har vist sig at følge et broget mønster: Først og fremmest har vi forsøgt at skaffe vore kontakter gennem IFMSA – de medicinstuderendes internationale organisation, da vi kan promovere projektet på de to årlige møder i marts og august. Det har imidlertid vist sig, at der i en række lande findes aktive IPPNW-studerende som har opnået kendskab til organisationen udenom IFMSA. Ofte er studentergrupperne i de enkelte lande meget små, og mængden af aktiviteter ligeledes begrænsede. Men vi møder efterhånden flere og flere af

disse studerende på de internationale møder og NWI projektet indbyder til at blive en del af det internationale netværk og faciliterer oplysning om kernevåben blandt andre studerende samt træning af nye aktive medlemmer.

Fundraising

Omkostningerne forbundet med de enkelte delegeredes rejser og til selve NWI projektet har indtil videre været afhængig af støtte fra SLMK og DLMK. Et af målene for det kommende år er at få udarbejdet en ny projektbeskrivelse i håb om at kunne hente midler hjem fra ministerierne, således at vi delvis selv kan begynde at finansiere rejserne samt udarbejde bedre materiale.

CHRISTIAN STAMPE

Massförstörelsevapen?

Vad är massförstörelsevapen egentligen? Tidigare menade man i allmänhet atombomber, mera sällan kemiska och biologiska vapen. Fram till december 2002. Då kom den amerikanska regeringen med sin "National Strategy to Combat Weapons of Mass Destruction", den nationella strategin för att bekämpa massförstörelsevapen. Massförstörelsevapen och förkortningen WMD blev vardagsord.

Biologiska och kemiska vapen är inte mer "massförstörelsevapen" än andra vapen, som splitterbomber, minfält, brandbomber eller i vissa fall ekonomiska sanktioner. Kemiska stridsmedel, t.ex. av den typ Saddam Hussein använde mot kurderna, kan döda hundratals eller något tusental människor i en attack med ett eller ett fåtal flygplan. Biologiska vapen har inte använts i krig i modern tid, och är knappast användbara mellan stater. I t.ex. Sovjetunionen utvecklades visserligen förfärande virus som skulle kunna orsaka enorma epidemier, och USA har också stora lager av biolo-

giska stridsmedel. Men hur skulle de kunna användas? Epidemin skulle slå tillbaka på angriparen. Möjligen är biologiska vapen tänkbara som terroristvapen, dock främst i fattiga länder med små hälsovårdsresurser. I rika länder kan de, givetvis, orsaka panik men endast få dödsfall, som antraxpulvret gjorde i USA.

Kärnvapnen är något helt annat. En enda "liten" atombomb över Hiroshima dödade ungefär ett hundra tusen människor. Ett modernt kärnvapen i en vanlig bil på Manhattan skulle kunna döda ännu fler. De atomvapen som finns på en enda rysk ubåt räcker till att förrinta större delen av USA:s befolkning. Just nu, och varje ögonblick, finns flera tusen kärnvapen beredda för omedelbar avfyrning, med en knapptryckning, tillräckligt för att ödelägga den mänskliga civilisationen.

Kärnvapen är de verkliga massförstörelsevapnen. Menar vi nukleära, biologiska och kemiska vapen kan vi

tala om NBC-vapen. Biologiska och kemiska vapen är i första hand terroristvapen. Om nu Bush och Blair verkligen trodde att där fanns biologiska och kemiska vapen i Irak var det inte något skäl att angripa Irak. Inte mer än förekomsten av vapen överhuvudtaget. Att där inte fanns kärnvapen visste man. Diskussionen handlar om fel fråga. Var det rätt att angripa och avsätta diktatorn Saddam Hussein?

Inga folk vill ha krig. Men lura i dom att dom är angripna, eller på väg att bli angripna, och dom är genast beredda att slåss för sitt land. Eftersom Irak inte var på väg att invadera varken USA eller Storbritannien var dessa otäcka och lätt transporterade massförstörelsevapen – och många trodde i alla fall att Bush och Blair menade kärnvapen – ett bra propagandamedel och ursäkt för att angripa Irak.

Och så blev **ordet** Massförstörelsevapen ett massförstörelsevapen

GUNNAR WESTBERG
gunnar.westberg@slmk.org

Studentarbetet i SLMK

Är du nyfiken på hur studentarbetet bedrivs inom SLMK? Sitter vi bara i våra moduler och kommunicerar via mail med varandra, eller springer vi runt och delar ut flygblad dagarna i ända? För att stilla din nyfikenhet har vi försökt sammanfatta vad vi SLMK-studenter egentligen gör, både på lokal och internationell nivå.

Hur är studentarbetet organiserat och vad händer internationellt?

Studentorganisationen under IPPNW samordnas av Molly Goggin på IPPNW Central Office i Boston. Dessutom finns två internationella representanter; Ahmed Geneid från Egypten och Proochista Ariana från USA. I Europa finns ytterligare två representanter, Richard Fristedt (Sve-

rige) och Alex Rosen (Tyskland). I varje land finns en nationell representant. Tack vare denna organisation underlättas samarbetet för studenter över gränserna, något som syns tydligt i de många internationella projekt som studentorganisationen driver. Exempel på dessa är:

- **ReCap; Refugee Camp Project**, ett projekt som initierades på det europeiska studentmötet i Berlin. Målet är att öka medvetenheten om den aktuella situationen i flyktingläger i Israel/Palestina, att ge medicinskt och socialt stöd till flyktingarna samt att arbeta för fredlig konfliktlösning. Den första rotationen skall börja nu i slutet av mars i Jerusalem och Betlehem.

- **NWIP; Nuclear Weapons Inheritance Project**. Idén till detta projekt kom fram ur diskussioner bland en grupp studenter på ett europeiskt studentmöte i Uppsala 2001. Delegationer av aktiva IPPNW-studenter åker till kärnvapenstaterna och träffar andra studenter. Idén är att väcka tankar och funderingar hos studenterna genom att fråga dem hur de känner inför att arva ansvaret för sitt lands kärnvapen, och den ekonomiska börda det innebär. Läs mer om den senaste utvecklingen av detta projekt här bredvid. Artikeln är skriven av Caecilie Böck Buhmann, en av de internationella koordinatörerna för programmet. Om du tycker att Inheritance-projektet låter som något Du gärna skulle vilja bli en del av, kontakta gärna Richard

De fyra studenterna i SLMK-styrelsen: Sara Smedegård, Camilla Mattsson, Richard Fristedt och John Henriksson i diskussioner under SLMKs årsmöte i Umeå i december 2003.

Fristedt (den andra internationella koordinatören) på <richard.fristedt@slmk.org>.

- **MedEx; Medical Exchange** är ett utbytesprogram, där aktiva IPPNW-studenter kan tillbringa åtta veckor i ett annat land, för närvarande Zambia, Kanada, Filippinerna, Kenya och Egypten.

Fyra av dessa veckor tillbringas på sjukhus, och fyra i något IPPNW-projekt.

Läs mer om det internationella studentarbetet på:

<www.ippnw-students.org>.

Vilka aktiviteter sker i Sverige?

Här i Sverige har många SLMK-studenter rekryterats ur den internationella läkarstudentföreningen, IFMSA (International Federation of Medical Students Associations, fd Swemsc). I synnerhet en av dess undergrupper, SCORP (Standing Committee On Refugees and Peace) har en agenda som i delar väl överensstämmer med SLMK:s, vilket gjort det möjligt att dels locka nya, intresserade studenter till SLMK, dels att samarbeta i arrangemanget kring olika lokala aktiviteter. Som exempel på detta kan nämnas att SCORP det senaste läsåret haft temat "kärnvapen" för sitt arbete. För att uppmärksamma denna fråga har SLMK och SCORP därför samarbetat om att anordna föreläsningar om kärnvapen på tre av studieorterna: Stockholm, Uppsala och Umeå. Uppsala, som har en aktiv studentgrupp, har dessutom haft en posterutställning uppsatt i medicinstudenternas lokaler på Akademiska sjukhuset, och nyligen anordnades en videokväll med Stanley Kubricks klassiker *Dr Strangelove* med efterföljande diskussion. Även i Umeå finns en grupp intresserade studenter som brukar delta i lokalgruppens aktiviteter. En av Umeå-studenterna, Marie Fornstedt, deltog i en IFMSA-workshop om flyktinghälsa i Pakistan, som hade ett inslag av kärnvapenfrågor. En artikel om hennes erfarenheter av detta möte publicerades i förra numret av Infobladet (nr 95).

Vad hände på Åland?

I september 2003 var sex studenter med i den svenska delegationen till det nordiska utbildningsmötet på Åland. Dessa fick chansen att lära sig grunderna om kärnvapen, dess medicinska konsekvenser och en massa annat intressant som äldre medlemmar troligen kan på sina fem fingrar. Alla är vi dock barn i början, och dessa studenter har nu fått en mycket bra grund att stå på för fortsatt engagemang i

kärnvapenfrågan. Förutom att lära sig mycket, fick de svenska studenterna även tillfälle att träffa aktiva studenter från Norge, Finland, Estland och Ryssland. Sena kvällar med bastubad, kalla dopp i Ålands hav, estniskt te och diskussioner om allt mellan himmel och jord var ett resultat av detta! Utbildningsmöten med deltagare från flera länder har förutom all kunskapsinhämtning också ett värde i att studenterna får knyta kontakter med varandra, vilket ger en möjlighet till framtida samarbeten och kunskapsutbyten. Dessutom är dessa möten en svårslagen inspirationskälla för intresserade studenter. På sätt och vis är de dessutom självuppfyllande i sin förmåga att lyfta fram IPPNW:s syfte: vi tror ju på idén att ju mer samarbete som sker över gränserna mellan människor, desto mindre är risken för krig och användande av vapen som konfliktlösning.

Europeiska studentmöten

Varje år anordnas ett europeiskt IPPNW-studentmöte. Dessa möten har ett mycket bredare innehåll än

bara kärnvapenfrågor, eftersom de internationella studenterna har en väldigt bred agenda, med allt från kärnvapen till flyktingfrågor. Förutom att dessa möten brukar vara mycket givande för att hitta nya projektidéer, finns det inget som är så inspirerande som att möta andra studenter som tror på samma idéer som man själv gör.

Förra året gick studentmötet av stapeln i Berlin i juni. Sveriges delegation bestod av Richard Fristedt, studentrepresentant i styrelsen och en av de ansvariga för Nuclear Weapons Inheritance Project, samt fyra studenter från Umeå. Mötet gav mycket inspiration till studenterna, och en av idéerna som kom upp under mötet var studentprojektet ReCap (se ovan).

I år är det de irländska studenterna som har tagit sig an uppgiften att anordna mötet, och den 8-12 april kommer studenter från hela Europa att träffas under temat *Peace through Health*, samma tema som för världskongressen i Beijing i september. En rad olika ämnen kommer att behandlas, som t.ex. Inheritance-projektet, kärnvapenedrustning och dialogteknik, men även ämnen som HIV/AIDS, flyktingfrågor och hälsoläget i Europa kommer att diskuteras. Mötet verkar ha potential att bli riktigt spännande; hur det hela avlöper kommer att rapporteras i ett senare nummer.

Intresserad?

Om du är student och inte tidigare har varit engagerad, men känner att du skulle vilja lära dig mer om kärnvapen och engagera dig i denna viktiga fråga, är du varmt välkommen att kontakta den nuvarande studentrepresentanten Sara Smedegård, på <sara.smedegard@slmk.org>. Vi behöver fler aktiva studenter, fler röster som är villiga att ta ställning för att hjälpa till att väcka folkopinionen och få fler människor medvetna om att kärnvapen faktiskt fortfarande utgör ett i allra högsta grad reellt hot. På den svenska hemsidan <www.slmk.org> finns även en länk till studentsidan, som vi hoppas skall fyllas med mer information vartefter.

CAMILLA MATTSSON
och SARA SMEDEGÅRD

Det radioaktiva hotet – hur nära är det?

På SLMKs årsmöte i december 2003 föreläste två FOI-forskare, Ronny Bergman om radioaktiva källor på Kolahalvön och Björn Sandström om Irans kärnvapenprogram.

Kolahalvön

Det finns flera olika radioaktiva källor på Kolahalvön som utgör en potentiell hälsofara för dem som arbetar och bor i närheten; de mängder som lagrats är så stora att de t.o.m. skulle kunna utgöra ett hot för alla som bor på Kolahalvön. Runt om på Kolahalvön finns gamla ubåtar uppställda, oftast med dubbla reaktorer. Isbrytare är också atomdrivna och ett tiotal har ställts upp i området. Dessa fartyg är i olika skick, men på grund av brist på pengar har de inte skrotats på ett säkert sätt utan står uppställda i olika fjordar. Innan satellitnavigeringssystemet var utbyggt användes utmed Rysslands Norra Ishavskust fyror, som drevs med radioaktiva batterier. Dessa batterier har inte tagits om hand när de

”I storleksordningen 300 reaktorer står nu och bara rostar på Kolahalvön, många helt eller delvis under vatten”

fyrarna lagts ned. I området finns också lager för radioaktivt material och dumpningsplatser i havet för sådant avfall, särskilt runt Novaja Zemlja. Slutligen finns ett kärnkraftverk med två fungerande reaktorer i Polyarnye Zori, sydvästra delen av Kolahalvön. Reaktortypen är inte lika osäker som den i Tjernobyl, men saknar en av två rekommenderade reaktorinneslutningar. Enligt Internationella atom-

energiorganet bör reaktorerna avvecklas.

Ubåtar

Antalet fungerande sovjetiska ubåtar var som störst 1990 med cirka 200 stycken, men är nu nere i 70 p.g.a. medveten skrotning och eftersatt underhåll. I storleksordningen 300 reaktorer står nu och bara rostar på Kolahalvön, många helt eller delvis under vatten. I Elitsafjorden finns cirka 90 reaktorhårdar varav 5-10 reaktorer årligen transporteras till Mayak för upp- arbetning. I de fall man tagit ur det radioaktiva avfallet ur ubåtarna eller demonterat kärnvapen ombord står detta radioaktiva avfall ibland ute i det fria under dålig bevakning. Därmed finns risk för radioaktivt läckage såväl som stöld av klyvbart material. På grund av att reaktorerna är relativt små skulle även ett totalt haveri av en reaktor dock inte medföra någon radioaktiv risk för Sverige. 1989 sjönk ubåten Komsomolets norr om Kolahalvön; den innehöll en reaktor och 2 kärnvapen. Kursk som sjönk år 2000 hade två reaktorer.

Fyror

Det finns upp till tusen fyror som drivs med radioaktiva batterier utmed Ishavskusten och 150 på själva Kolahalvön. Dessa fyror började användas på 1960-talet och fram till Sovjetunionens sönderfall skickades batterierna tillbaka till Moskva för upp- arbetning. De innehåller radioaktivt strontium med så hög aktivitet att en dödlig dos uppstår om man har närkontakt med den radioaktiva strålkällan 15 minu-

ter. Därför är varje källa inkapslad i bly, koppar och uran vilket gör dem säkra att stå nära även om det bildas så kallad bromsstrålning (röntgenstrålning) när strålningen penetrerar inkapslingen. Inkapslingsmaterialet är stöldbegärligt men en eventuell stöld sker då alltså med livet som insats.

Novaja Zemlja

Ön Novaja Zemlja har sedan 1955 varit testplats för Sovjetunionens kärnvapen. Sammanlagt 130 provsprängningar har utförts varav 88 atmosfäriska kärnvapentest. Runt kusten har det dumpats mer radioaktivt avfall än den sammanlagda mängden i övriga världshaven. Just nu är behållarna täta, men det är bara en tidsfråga innan rosten gör att det läcker ut radioaktiva ämnen i havet.

Kärnkraftverket i Polyarnye Zori

Man har gjort en simulering av en allvarlig olycka vid kärnkraftverket där en tredjedel av reaktorinnehållet i en av reaktorerna sprids ut (samma andel som vid Tjernobyl-olyckan). Detta skulle, trots det korta avståndet till Sverige, bara ge ungefär samma markbeläggning radioaktivt cesium i norra Sverige som efter Tjernobyl-olyckan p.g.a. att Kolakraftverkets reaktor är mindre. FOIs bedömning är att största risken för allvarliga konsekvenser för människor utgörs av en olycka vid kärnkraftverket på Kola och ett miss- tag vid bränslebyte på en ubåt, medan de övriga källorna bara riskerar att ge lokal strålpåverkan eller påverkan på havsmiljön.

Barents hav

Norr om Kolahalvön ligger Barents hav som är ett reproduktionsområde för fisk. Barents hav får ta emot radioaktiva föroreningar från läckande ubåtar uppställda i Kolas fjordar, via Golfströmmen från Sellafield, samt via floderna Pechora, Dvina och Onega från globalt och lokalt nedfall efter atmosfäriska kärnvapenprov respektive nedfall efter Tjernobylyckan. Till detta kommer slutligen föroreningar från dumpat radioaktivt avfall utanför Novaja Zemlja. Trots denna massiva förorening är halten av cesium-137 i fisk faktiskt större i Östersjön, Irländska sjön, Onegabukten, Vita havet, Karahavet och Skagerack än i Barents hav. Bara i Nordatlanten är halten av cesium-137 lägre än i Barents hav.

Iran

Det har länge funnits misstankar om att Iran i hemlighet har byggt upp ett kärnvapenprogram. Landet har skrivit under icke-spridningsavtalet, men har ändå lyckats hålla det omfattande programmet hemligt för internationella atomenergiorganet (IAEA) som utfört inspektioner i landet. Inte heller storkaternas spionsatelliter har upptäckt något misstänkt. En kärnkraftsreaktor har byggts i hemlighet. I den sex fotbollsplaner stora underjordiska anrikningsanläggningen i Nantaz har man med en mindre modell av gascentrifug lyckats anrika uran. Indien och Ryssland har levererat reaktor-

I Iran har nu en process inletts för en demontering av ett program som sannolikt var avsett för kärnvapentillverkning.

delar, Pakistan kärnvapentechnologi och Nordkorea har sålt missilbärare till Iran. Flera länder har således varit inblandade och kan inte ha saknat vetskap om vad utrustningen kunde användas till. Iran höll helt klart på att

Foto: H LEVANDER

Ronny Bergman berättade på Umeåmötet bl a om att mängder med radioaktivt avfall dumpats i havet runt Novaja Zemlja. Det är bara en tidsfråga innan rosten på behållarna gör att det läcker ut radioaktiva ämnen i havet.

bygga upp en kärnvapenpotential, men troligen ännu inte hunnit så långt att något kärnvapen hunnit bli klart. Hela kärnvapenprogrammet avslöjades för IAEA av den iranska oppositionen. Inför fullbordat avslöjande erkände iranska regimen hela planen och lät IAEA inspektera anläggningarna. IAEAs slutsats blev:

"Idag finns inga bevis för att det tidigare icke deklarerade nukleära materialet och de aktiviteter som IAEA redogjort för hör till ett program för framställning av kärnvapen. Emellertid, med tanke på Irans tidigare försök att dölja sin verksamhet inom detta område, kommer det att ta tid innan IAEA kan fastställa att Irans kärnrelaterade verksamhet är enbart till för fredliga syften."

Sammanfattning

De båda föredragen var på sätt och vis ett lugnande budskap. Riskerna på Kola av de olika radioaktiva källorna är i första hand av lokal karaktär, men man måste på ett säkert sätt ta hand om det radioaktiva avfallet nu, annars

kommer det att bli besvärligare, farligare och dyrare att göra det i framtiden. Säkerhetsproblemen på kärnkraftverket på Kolahalvön måste lösas, alternativt anläggningen stängas.

I Iran har nu en process inletts för en demontering av ett program som sannolikt var avsett för kärnvapentillverkning. Det kommer att bli intressant att följa vilka sanktioner landet kommer att dömas till för sitt hemlighetsmakeri. Kommer ett exempel att statueras?

MARTIN TONDEL
martin.tondel@slmk.org

Källa: Bergman R. & Baklanov A. *Radioactive sources of main radiological concern in the Kola-Barents region*. FOA-B 98 00343 861 SE. Umeå; Defence Research Establishment, 1998.

USAs försvarsbudget ”ett monster”

2 814 000 000 000 kronor. Det är vad president Bush vill anslå till det amerikanska försvaret under nästa år.

Medan utbildning och miljövård skärs ned, får försvaret ökade anslag med sju procent. Ett utvidgat missilförsvar och en kraftigare bunker buster är något av det Vita Huset vill satsa på.

”Jag är inte alls överraskad över att försvarsbudgeten föreslås öka för sjunde året i rad. Det passar helt med de prioriteringar som den sittande administrationen gjort hela tiden”, säger Martin Butcher på SLMK/DLMKs amerikanska systerorganisation *Physicians for Social Responsibility* (PSR).

I den budget Vita huset lämnade över till Kongressen i början av februari, föreslås Pentagon få 402 miljarder dollar för år 2005, vilket inte inkluderar åtminstone femtio miljarder dollar för de fortsatta militära operationerna i Afghanistan och Irak.

USAs federala budget har idag ett underskott på 521 miljarder dollar. ”Statsmakten måste utöva fiskalt ansvar och begränsa ökade omkostnader, bli resultatorienterad och skära bort slösaktiga program,” sa George W. Bush när han presenterade sin nya budget. Det innebär att mycket utom försvar, ”hemlandssäkerhet” liksom federala bidrag och understöd får sina anslag frysta eller nedskurna.

Pentagons Missilförsvarsbyrå (MDA) föreslås få nära tjugo procent mer pengar (9,9 miljarder dollar) nästa år. Utöver att det första steget i det markbaserade missilförsvar som till sensommaren ska stå klart i Alaska och Kalifornien talas i budgetförslaget om en ”potentiell tredje plats” för ytterligare missiler.

”Det är en nyhet,” säger Martin Butcher, ”även om det inte är helt överraskande. I de hemligstämplade

försvarsanalyserna framgår tydligt att Pentagon anser att de planerade tjugo missilsilos som vid slutet av nästa år ska finnas i Fort Greely i Alaska och vid Vandenbergbasen i Kalifornien inte räcker.”

Det sägs inte var Pentagon vill förlägga en tredje anläggning, men delstaten Nord-Dakota är ett tänkbart alternativ. Där finns redan delar av kommunikationsanläggningarna för missilförsvar och Pentagon gjorde för några år sedan också miljökonsekvensbeskrivningar för eventuella missilsilos och för en X-band radarstation.

Nord-Dakota är vidare den delstat som, enligt *Bulletin of the Atomic Scientists*, har flest kärnstridsspetsar, 1 710 stycken, lagrade vid flygbaserna i Grand Forks och Minot.

”Jag tror att det kommer att bli svårt för Bushadministrationen att få med sig inte minst senaten för ett utökad missilförsvar,” säger statsvetaren Larry Caldwell på Occidental College, som ägnade en del av höstterminen åt att skärskåda försvarsbudgeten. ”Men under rådande omständigheter, med de militära operationerna i Irak och Afghanistan är det kanske möjligt.”

För bara några månader sedan meddelade Missilförsvarsbyrån att man lagt planerna på ett rymdbaserat missilförsvar på hyllan på grund av ”tekniska utmaningar”. I det nya budgetförslaget talas åter om en satsning på en testanläggning i rymden som en del

av försvaret mot en fientlig robotattack.

”Förslaget förbryllar mig”, säger Martin Butcher. ”Politiskt förefaller de att försöka ta sig fram så snabbt, och på så bred front som möjligt, men det verkar inte särskilt vettigt.”

”Jag känner inte till något som tekniskt motiverar att rymdförsvaret åter skulle finnas med,” säger Larry Caldwell. ”Jag tror bara att de försöker dra fördel av Irakkriget, för att få loss mer pengar till något som vissa inom Pentagon tar på mycket stort allvar.”

Kraftigare Bunker Buster

Ifjol lyckades demokraterna i senaten halvera anslaget till studier av en ny kärnvapenbestyckad *bunker buster*, som är tänkt att kunna tränga djupt ned i marken innan den detonerar och förstör fientliga lager och gömställen under jord.

Nu vill Pentagon fyrdubbla anslaget till studierna, samtidigt som man ger upp tanken på att vidareutveckla den så kallade B-61 Mod. 11-bomben. ”Istället vill man tydligen satsa enbart på den större B83-bomben,” säger Martin Butcher. ”Enligt en hemligstämplad rapport skulle en sådan bomb kunna användas för att attackera ryska och kinesiska ledningscentraler under jord, och Pentagon anser att B83-bomben, med sin sprängkraft på upp till ett megaton, skulle passa till något sådant.”

I samband med utfrågningarna i senaten förra året, bedyrade försvarsminister Donald Rumsfeld att det enbart handlade om studier, att Pentagon inte hade några planer på att verkligen utveckla nya kärnvapen. ”Det kanske vid den tidpunkten var sant,” säger

Försvarshögkvarteret Pentagon är ett av de få departement som får sina anslag höjda i Vita Husets budget för nästa år. Om Kongressen godkänner budgeten kan biträdande försvarsminister Dov S. Zakheim, med ansvar för ekonomin, se anslagen öka för sjunde året i rad.

Martin Butcher, ”men det är uppenbarligen inte längre vad de tänker sig. Jag tror att senatens demokrater, liksom de republikaner som motsatte sig programmet, kommer att vara mycket oprödda över detta”.

Ny provsprängning

I samband med beslutet att tillåta studier av nya kärnvapen, accepterade Kongressen att Pentagon också planerar för att minska tiden för att kunna återuppta provsprängningarna vid testplatsen i Nevadaöknen.

”Om Bush vinner valet i höst förväntar jag mig ett nytt kärnvapenprov där inom ett år,” säger Martin Butcher på PSR. ”Jag tror att de kommer att säga att de har hittat ett kritiskt fel i något av de vapen som redan ingår i den amerikanska arsenalen, att de behöver testa det för att se om det fortfarande fungerar.”

”Att bara borra ett hål i marken, placera kärnladdningen där och detonera den, tar absolut inte mer än en månad, sannolikt bara ett par veckor.”

”Jag har pratat med folk på både Energi- och Försvarsdepartementet, och ingen säger ”Ja, det kommer att ske.” Men å andra sidan är det inte heller någon som förnekar att provsprängningarna kommer att återupptas inom kort.”

”Jag tror att kravet i första hand kommer att komma från kärnvapenlaboratoriernas sida. Att de forskare som någon gång varit med om en prov-

sprängning börjar bli litet till åren, och att de behöver lära upp ny personal. Det finns också de på Pentagon som av ideologiska skäl vill genomföra ett nytt test för att knäcka Provstoppsavtalet en gång för alla. Så jag tror att vi får se ett första test mycket snart efter ett eventuellt omval av Bush.”

Även statsvetaren Larry Caldwell tror att nya tester är förestående. ”Om Bush får sitta kvar i Vita huset, kommer vi definitivt att få se en förändring av den amerikanska policyn när det gäller provsprängningar.”

Föga debatt

Trots att det är valår, och de demokratiska presidentkandidaterna har gått ganska hårt åt president Bush, har försvarsbudgeten åtminstone hittills väckt litet diskussion. ”I amerikansk debatt ifrågasätter man inte anslagen till försvaret när landet befinner sig i krig,” förklarar Larry Caldwell.

Om senator John Kerry, som för närvarande ligger bäst till för att utmana president Bush i höstens val skulle vinna, räknar Larry Caldwell dock med att försvarsanslagen minskas med mellan fem och tio procent.

”Jag förväntar mig att det nationella missilförsvaret liksom en kärnvapenbestyckad *bunker buster* skulle få minskade anslag, kanske helt försvinna. Däremot tror jag att de båda politiska partierna är överens om satsningarna på SSI (*Space Information Intelligence*), den teknologi ämnad för

underrättelseverksamhet som visat sig vara så framgångsrik i Irak.”

Trots att missilförsvarsanläggningen vid fort Greely i Alaska kommer att kunna tas i bruk under sensommaren, tror Larry Caldwell inte att den kommer att bli ett hett debattämne i valkampanjen. ”Det är en alldeles för komplicerad fråga, det är inget för snärtiga, enradiga uttalanden i TV. Och John Kerry måste undvika att göra bort sig i nationella media, om han ska ha en chans att besegra Bush i valet.”

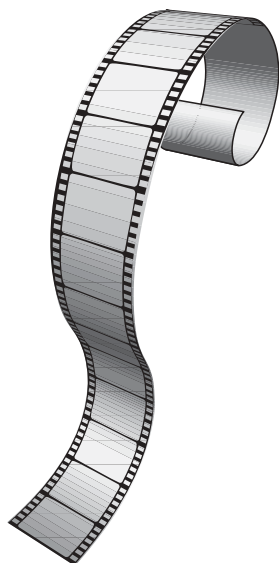
Vidgat gap USA-Europa

Även om förslaget om ökade försvarsanslag inte överraskar, sänder det ändå ett omiskännligt budskap; ”Jämfört med resten av världen är den amerikanska försvarsbudgeten ett monster,” säger Martin Butcher, chef för de säkerhetspolitiska programmen på *Physicians for Social Responsibility*. ”För mig är det alldeles tydligt att de försöker skicka ett budskap till omvärlden att det inte är lönt att försöka utmana USA militärt.”

”Jag tror att ytterligare fyra år med Bush i Vita huset kommer att vidga klyftan mellan USA och dess allierade i Europa ytterligare,” säger statsvetaren Larry Caldwell. Han undervisar bland annat om amerikansk säkerhetspolitik, liksom om relationerna till Ryssland, och har tidigare arbetat som sovjetanalytiker på CIA och som chef för europeiska studier vid *National War College* i Washington D.C.

”Det vidgade gapet kan liknas vid det geologerna kallar kontinentaldrift, och leda till ökat tryck på någon slags oberoende militär styrka i Europa. Och det i ett kritiskt ögonblick då både NATO och EU är på väg att utvidgas. Det är inte alldeles olikt de förändringar vi såg i Europa i slutet av 1800-talet, och som ledde fram till första världskriget. Jag tror nu inte att vi får se ett nytt storkrig, men efter ytterligare fyra år med samma amerikanska politik, tror jag att det blir mycket svårt att reparera de amerikansk-europeiska relationerna,” avslutar Larry Caldwell.

CLAES ANDREASSON
Los Angeles

The Fog of War: Eleven Lessons from the Life of Robert S. McNamara

Regi: Errol Morris,
USA 2003, 106 min

The Fog of War

Dokumentärfilm regisserad av Errol Morris

”Alla som fört högre militärt befäl har gjort misstag som kostat människors liv. Hundratals, kanske tusentals. Jag har gjort det. Men man gör sällan samma misstag två gånger. I vart fall inte flera gånger. Man lär av misstagen. Men när det gäller kärnvapen finns det ingen möjlighet att lära av misstag. *There is no learning time with nuclear weapons.*”

Robert McNamara var amerikansk försvarsminister 1961–68 under Kennedy och Johnson. Denna dokumentära film av Errol Morris består av den gamle McNamaras berättelser, rakt in i kameran, omväxlande med journalfilmer. Filmen visades på Göteborgs filmfestival.

Robert McNamara minns. Han kämpar med sitt samvete. Han tycks ibland plågad av de beslut han varit med om att fatta. Men ansvaret för de stora besluten var ju till sist inte hans, utan presidentens. Hans interiörer från Vita Huset under Kubakrisen är i stort sett kända sedan tidigare, framför allt från boken och filmen **Tretton dagar**. De flesta ledarna, militära och politiska, i Ovala rummet förordade en amerikanska attack. *”We were this close to a nuclear war”* säger han och visar en smal springa mellan tummen och långfingret. Hur nära man var förstod man först efteråt. Under krisen trodde man att Sovjet var på väg att placera ut kärnvapen på Kuba. I själva verket fanns där redan 162 kärnvapen utplacerade, inklusive 70 på missiler som kunde nå en stor del av USA:s befolkningscentra på östkusten.

Den amerikanska militärledningen visste inte heller att fyra sovjetiska undervattensbåtar hade kärnvapenladdade torpeder som man övervägde att avlossa mot hangarfartyget Joseph Kennedy. Vid ett möte med Fidel Castro trettio år senare frågade

McNamara Castro om han skulle ha rekommenderat Chrusjtjov att använda dessa kärnvapen om USA hade anfallit Kuba. Castro sade att han verkligen inte hade rekommenderat Chrusjtjov detta. ”Kuba skulle ha uttraderats” sade Castro.

Missförstånd, okunnighet, felberäkningar spelade en stor roll också i Vietnam-krigets utveckling, menar McNamara. Först långt efter kriget, när han träffade de nordvietnamesiska ledarna förstod McNamara att Vietnam slogs för sitt oberoende, inte för kommunismen. Han inser att hela dominoteorin – faller Vietnam faller snart hela Sydasiens för de kinesiska kommunisternas attacker – var ogrundad. Vietnam skulle ha slagits mot Kina lika väl som USA, Vietnam-kriget var ett misstag. *”But we did not know the history”*, säger McNamara.

McNamara minns. Det är inte tydligt hur han beräknar slutsumman av sina insatser i politiken. *”I will say no more now.”*

Filmen tar inte heller ställning. Både som samtidshistoria och som en bild av en man som försöker komma till rätta med sitt liv och sitt samvete förtjänar den att ses och diskuteras. Den skulle lämpa sig bra för svensk television, efter viss nedskärning. Kanske med en efterföljande debatt.

GUNNAR WESTBERG
gunnar.westberg@slmk.org

Ideella organisationer vinnare på börsuppgången

Lagom till Alla Hjärtans Dag får ett hundratal ideella organisationer ett välkommet tillskott i kassan då Banco delar ut 39 miljoner kronor från Bancos Hjärtefonder. Störst bidrag får Amnesty International (5,3 miljoner kronor) och Rädda Barnen (5 miljoner kronor).

2003 blev ett bra börsår, fondkapitalet växte och därmed ökade även bidraget till de ideella organisationerna. Sparare i Bancos Hjärtefonder (Humanfonden, Samaritfonden, Kulturfonden, Hjälpfonden, Idrottsfonden och Ideella Miljöfonden) avstår årligen 1–2 procent av fondförmögenheten till någon av de ideella organisationer som finns anslutna till fonderna.

– Våra sparare vill se sina pengar växa samtidigt som de bidrar till att göra världen lite bättre, säger *Tonika Hirdman*, VD Banco.

Drygt 77 000 personer sparar i Bancos ideella fonder. Sedan starten -92 har över 450 miljoner kronor delats ut till ändamål som främjar miljö, kultur, idrott och humanitära insatser. Runt om i världen pågår med andra ord många olika projekt som blir möjliga att genomföra genom bl a bidraget från sparare i Banco.

– Vi är en av de organisationer som årligen får ett stöd genom spararna i Humanfonden, säger *Klas Lundius* i Svenska Läkare Mot Kärnvapen, och vi vill rikta ett stort tack till alla som genom sitt fondsparande har bidragit till att vi i år fick 422.160 kr. Pengar som gör det möjligt för oss att bl a fortsätta våra dialoger i Indien och Pakistan, våra möten med ryska och amerikanska beslutsfattare samt med experter i NATO. SLMK kommer även att vara representerat vid de förberedande förhandlingarna om icke-spridnings avtalet i FN i New York. Vidare kommer vi att ge ut en informationsskrift om den mänskliga faktorn

som man ofta glömmer när man har tusentals kärnvapen på full avfyringsberedskap. Senare i höst kommer vi även att vara representerade i Bejing i samband med IPPNWs Världskonferens.

– SLMK har ett stort behov av regelbundna givare för långsiktiga insatser. Vår förhoppning är att den positiva trenden på börsen håller i sig och att allt fler väljer att genom sitt sparande ge ett extra bidrag till **SLMK**, avslutar *Klas Lundius*.

Björn Jonsson, Bancos chefstrateg, tror att börserna ska fortsätta att stiga i år. Det främsta skälet är att vinsterna väntas fortsätta upp. En annan positiv faktor som han ser är att det kommer att dröja innan centralbankerna stramar åt penningpolitiken. Men samtidigt betonar han också att det finns risker för en sämre utveckling, framförallt när det gäller den amerikanska ekonomin som påverkar världsekonomin. Ökad terrorism och ökade handelsrestriktioner är andra risker.

Så om det nu är rätt tillfälle att börja spara, verkar bara framtiden kunna utvisa.

Här är de tio största bidragstagarna från Banco spararna i år (SLMK kommer på 17:e plats):

1. Amnesty International	5,3 miljoner kr
2. Rädda Barnen	5 miljoner kr
3. Barncancerfonden	3,2 miljoner kr
4. SOS Barnbyar	2,2 miljoner kr
5. Civilingenjöröförb. miljöfond	2 miljoner kr
6. EFS	1,3 miljoner kr
7. Svenska Diabetesförbundet	1,2 miljoner kr
8. Svenska Missionsförbundet	1,2 miljoner kr
9. Diakonia	0,9 miljoner kr
10. Läkarmissionen	0,9 miljoner kr

INTERNATIONELL UTBLICK

Red Inge Axelsson
Frösön (inge_axelsson@yahoo.se)

Weapons of Mass Destruction Commission (WMDC)

År 2002 föreslog Jayantha Dhanapala, biträdande generalsekreterare i FN, en oberoende kommission för massförstörelsevapen med ett eller två länder som initiativtagare och värdar. Kort före sin död bestämde utrikesminister Anna Lindh att Sverige skulle ta initiativet till kommissionen. I december 2003 utnämndes Hans Blix till kommissionens ordförande. FN-chefen Kofi Annan hälsade detta med tillfredsställelse i ett pressmeddelande 16 december:

"I welcome the launch of the Weapons of Mass destruction Commission chaired by Dr. Hans Blix. The Commission faces a task of the utmost importance – providing proposals on how to make progress in non-proliferation and disarmament of weapons of mass destruction, and on how to minimize the risk of these weapons falling into the hands of terrorists. I commend this timely initiative taken by the late Foreign Minister of Sweden, Anna Lindh, and look forward to fruitful cooperation between the Commission and the United Nations."

Hans Blix ska nu utnämna 14 medlemmar från olika länder. De ska inte representera sitt land utan bara sig själva, och kommissionen ska vara oberoende av Sveriges regering och andra regeringar. Sekretariatet ska ligga i Stockholm. Till sin struktur liknar den Brandt-kommissionen och Brundtland-kommissionen. Kommissionen ska presentera sin slutrapport för FN:s generalsekreterare kring slutet av år 2005.

Information från UD, Stockholm
www.un.org/News/Press/docs/2003/sgsm9085.doc.htm

Eldstormar

Myndigheter och militärer i USA och andra länder har systematiskt undervärderat effekterna av kärnvapen genom att räkna med tryckvåg och strålning efter ett kärnvapenanfall men försumma eldstormen (*mass fire, fire storm*). De flesta strategiska kärnvapen idag har en sprängkraft på ungefär 300 kiloton (jämför med Hiroshimabomben: 15 kiloton). Vapen med sprängkraft över 100 kiloton förstör främst genom eldstormen som dödar och förstör mer än tryckvågen.

Under kalla kriget var troligen ca 400 amerikanska kärnvapen riktade mot Moskva. Det skulle ha räckt med ett eller ett par kärnvapen. Om ett 300 kilotons kärnvapen exploderar 500 meter över Pentagon bildas ett eldklot med en temperatur på omkring 100 miljoner grader Celsius, dvs. 4-5 gånger högre än temperaturen i solens centrum. Byggnader slås sönder av den våldsamma tryckvåg som går ut från explosionen men strax vänder vinden. Den enorma hettan antänder byggnader, vegetation etc. vilket medför att upphettad luft stiger uppåt från alla bränder så att ny luft sugas in från omgivningarna. Denna eldstorm innebär att kokheta vindar av orkanstyrka blåser in mot explosionsplatsen. Nästan inga människor överlever på en yta på 100-170 kvadratkilometer, det vill säga bl.a. runt Vita Huset och Capitolium.

Genom att bortse från eldstormen har militärer kunnat motivera fler kärnvapen än vad som egentligen behövs för att slå ut motståndaren.

Eden L. *City on fire.*
Bulletin of the Atomic Scientists
Jan/Feb 2004 p. 32-43.

Kärnvapenterrorism

"Unless the United States changes course – and fast – a nuclear terrorist attack on the United States will be more likely than not in the decade ahead."

Graham Allison, tidigare biträdande försvarsminister i USA,
citerad i *International Herald Tribune* 23 januari 2004

Östersjön

Enligt en dansk undersökning kommer 95 % av isotopen jod-129 i Östersjön från anläggningar för återvinning av kärnbränsle, särskilt från La Hague i Frankrike.

Hou XL et al., *J Environ Radioact*
2002;61(3):331-343

Uran under Gulfkriget

"Depleted uranium" (DU) är en biprodukt vid anrikning av uran-235 för kärnreaktorer eller kärnvapen. DU är mycket hårt och tungt och används därför i ammunition. Innebär detta att slagfältet blir kontaminerat med radioaktivt uran? Nej, säger polska forskare som mätt upp att befolkningen i Kuwait och södra Irak inte utsätts med mer radioaktivitet än jordens genomsnittsbefolkning.

Bem H, Bou-Rabee F. *Environ Int*
2004;30(1):123-134.

Europa måste arbeta mot kärnvapenspridning!

Senatorerna Sam Nunn (D) och Richard Lugar (R) har arbetat mycket för att USA och andra länder ska hjälpa Ryssland att demontera sina kärnvapenlager (se www.sgpproject.org). De öststater som ska bli EU-medlemmar 1 maj har forskningsreaktorer med höganrikat uran av vapenkvalitet. Nunn oroar sig för att detta ska komma i fel händer och uppmanar EU att engagera sig i frågan. Kriget mot terrorism hotar att konkurrera ut det viktigaste arbetet mot kärnvapenspridning: säkert omhändertagande av Rysslands kärnvapen.

Nature 2003; 426 pp 213 and 219.

Internationella Kvinnodagen

Under temat "Investera i vård, inte i dödande" kräver kvinnorna bakom den 5:e globala kvinnostrejken den 8 mars 2004 att de över 900 miljarder

dollar som nu spenderas på militärbudgetar istället används för överlevnad: rent vatten, säker mat, hälsovård, boende, utbildning, skydd mot våld.

www.globalwomenstrike.net

F&S

Fråga: Hur lång tid tog det att döda 1 miljon människor i krig från Romarriket till början av 1900-talet?

Svar: 50 år.

F: Hur lång tid tog det att döda lika många människor på 1900-talet?

S: 1 år (1 miljon döda per år!).

www.worldwatch.org/pubs/mag/1994/72/mos/

"An ever timely commitment: teaching peace"

Påvestolen har sedan ett antal år valt att göra nyårsdagen till en dag av bön för fred. Den nuvarande påven har gjort ett långt uttalande om freden med omfattande hänvisningar till tidigare texter från Vatikanen. Talet är läsvärt, faktarikt, stöder och stöder sig på internationell lag som en grund för fred som måste utvecklas och som man inte får bryta. Den internationella lagens principer ligger före och över den nationella lagstiftningen i dessa frågor. Avtal måste hållas. Kampen

mot terrorismen får inte leda till att man åsidosätter lagar och avtal.

Jag tror att påvens tal förtjänar att läsas och gärna sammanfattas för någon tidning, rikstidning, lokaltidning, eller tidning för religiös organisation. Det finns tidningar för stift, församlingar, samfund ...

Du hittar påvens tal på nedanstående adress:

http://www.vatican.va/holy_father

Klicka på "John Paul II", "Messages" och "World Day For Peace"

GUNNAR WESTBERG

Blix-kommission om massförstörelsevapen

Hur minskar man de faror som orsakas av massförstörelsevapen? Denna fråga är inte särskilt tydligt avgränsad, men Blix-kommissionen, i fortsättningen kallad WMDC (Weapons of Mass Destruction Commission), tycks ha fått uppdraget formulerat ungefär så.

Frågan ställdes ursprungligen av Jayantha Dhanapala, undergeneral-sekreterare för nedrustning i FN, och följdes av: Finns någon regering som vill sponsra en sådan kommission? Det fanns det i förstone inte, men när Anna Lindh fick frågan sade hon att det skulle Sverige göra. Hon frågade Hans Blix om han kunde ta ordförandeskapet, och det kunde denna unge sjuttiofemåring. Henrik Salander blev generalsekreterare. Salander har i många år varit Sveriges nedrustningsambassadör, och gjorde bl a en stark insats som ordförande i NPT-konferensen 2000.

Blix valde som medlemmar 13 oberoende personer, som inte representerade något land eller någon regering. De flesta är akademiker eller f d politiker. De flesta har stor erfarenhet av medling eller fredsarbete. Arbetet har inletts med det första sammanträdet, i Stockholm de sista dagarna i januari 2004. Det blir flera sammanträden i

flera länder. Slutligen kommer en rapport i slutet av år 2005. Denna skall innehålla praktiska förslag och överlämnas till FN.

Det förefaller som om kommissionen i första hand kommer att ägna sig åt kärnvapenproblemen och hur man skall kunna minska deras antal, utveckling och spridning.

Kommissionen är mycket intresserad av samarbete med föreningar. Vad

dessa föreningar sedan kan tillföra WMDC får diskuteras. Från SLMK och IPPNW menar vi att vi kan tillföra kunskap om kärnvapens medicinska effekter i olika situationer, beräkningar av hur hälsovården försämras av satsningar på kärnvapen, erfarenheter av Dialog med beslutsfattare och Den mänskliga faktorn bakom kärnvapenkrig av misstag m m. Henrik Salander kommer att träffa SLMK och andra organisationer under våren för diskussioner.

När Anna Lindh blev mördad sade vi från SLMK att det bästa sättet att hedra henne var att fortsätta hennes hängivna arbete för fred, nedrustning och mänskliga rättigheter. Blix-kommissionen kan ses som ett sådant Anna Lindh-projekt.

GUNNAR WESTBERG
gunnar.westberg@slmk.org

En del information om kommissionen finns på UD:s hemsida <www.ud.se>.

Konferensnytt

Peace through Health

IPPNWs 16:e världskongress i Beijing 16-19 september 2004.

Anmälan för lägsta konferensavgift senast 15 juni.

Mer information kan fås på

<www.ippnw.org/IPPNWCongress.html> eller från Klas Lundius som kommer att få broschyrer framöver (se adressuppgifter på sid. 3) samt på SLMKs hemsida <www.slmk.org>.

DLMKs Bestyrelse

Formand:
Povl Revsbech
Langdalsvej 40 , 8220 Brabrand
Tlf. 86 26 47 17
E-mail: revsbech@dadlnet.dk

International councillor:
Anton Aggernæs
Gyvelholm 50 , 2830 Virum
Tlf. 38 34 35 07
E-mail: aggernaes.a@dadlnet.dk

Deputy councillor:
Jacob Obbekjær
Lundedammen 42 , 2605 Brøndby
Tlf. 36 75 13 10
E-mail: obbekjar@dadlnet.dk

Deputy councillor, redaktør:
Klaus Arnung
Kæmpehøvej 3 , 2950 Vedbæk
Tlf. 45 66 11 81
E-mail: k.arnung@dadlnet.dk

Kasserer:
Niels Dahm
Hovedvej 14 , Avernakø ,
5600 Fåborg
Tlf. 62 61 83 61
E-mail: n.dahm@privat.dk

Studerterrepræsentant:
Cæcilie Böck Buhmann
Tagensvej 15 , 2200 København N
Tlf. 35 37 02 02 – 202
Mobil-tlf. 26 18 95 06
E-mail:
cbuhmann2002@yahoo.com

DLMKs sekretariat:

c/o Povl Revsbech
Tlf. 86 26 47 17
E-mail: revsbech@dadlnet.dk

Medlemskab opnås ved indbetaling
af årskontingent på Giro 8 03 91 00
300 Dkr for læger og pensionister
100 Dkr for studenter
200 Dkr for støttemedlemmer

DLMKs hjemmeside: www.dlmk.dk

SLMKs STYRELSE

2003 – 2004

Ordförande: **Gunnar Westberg**, Solbänksgränd 9,
413 19 Göteborg, tel 031-82 86 92 eller
82 63 93 (b), tel 031-342 25 16 (a),
e-post: gunnar.westberg@slmk.org

Vice ordf: **Frida Sundberg**, Södra Strandvägen 1A,
832 43 Frösön, tel 063-12 74 20,
e-post: frida.sundberg@slmk.org

Mats Hogmark, Gruvgatan 33,
791 62 Falun, tel 023-138 18,
mobiltel 0709-515 272,
e-post: mats.hogmark@slmk.org

Skr: **Meit Krakau**, Danarövägen 19,
182 56 Danderyd, tel 08-753 13 50,
fax 08-755 78 55,
e-post: meit.krakau@slmk.org

Medl-ansvarig: **Kent Nordqvist**, Åsbyvägen 7,
703 75 Örebro, tel 019-23 44 64,
e-post: kent.nordqvist@slmk.org

Övriga

Ordinarie

Gösta Alfven, Svartensgatan 20, 116 20 Stockholm,
tel 08-643 47 02 + fax efter telefonanmälan
e-post: gosta.alfven@slmk.org

Anna Hellman, Daljunkaregatan 12 nb, 791 37 Falun,
tel 023-180 90, e-post: anna.hellman@slmk.org

Hans Levander, Vårdkasvägen 11, 756 55 Uppsala,
tel 018-32 43 47, fax 018-32 00 84,
e-post: hans.levander@slmk.org

Monika Palmgren, Slottsvägen 6, 169 69 Solna,
tel arb 08-578 354 28, e-post: monika.palmgren@slmk.org

Anneli Schmauch, Språkgränd 1, 907 33 Umeå,
tel 090-19 91 48, fax 090-785 17 17 (a),
e-post: anneli.schmauch@slmk.org

Sara Smedegård, Rackarbergsgatan 40:470,
752 23 Uppsala, tel 018-50 23 25,
e-post: sara.smedegard@slmk.org (stud repr)

Martin Tondel, Lekparksvägen 2, 582 75 Linköping,
tel 013-39 64 74, e-post: martin.tondel@slmk.org

Leonore Wide, Ljuskärrsvägen 35, 133 31 Saltsjöbaden,
tel 08-717 65 17, e-post: leonore.wide@slmk.org

Richard Fristedt, Kastanjegatan 6 a, 3 tr, 223 59 Lund,
tel 046-123 552, e-post: richard.fristedt@slmk.org
(stud repr)

Suppleanter

Nelli Jonasson-Filippova, Madlyckevägen 24,
542 32 Mariestad, tel 0501-474 62,
e-post: nelli@slmk.org

Jan Larsson (Infobladsansvarig),
Linnégatan 2G, 753 32 Uppsala, tel 018-14 62 12,
e-post: jan.larsson@slmk.org

Bengt Lindell (IT/kommunikationsansvarig),
Bättre Tidens Gränd 18, 393 59 Kalmar,
tel + fax 0480-201 84, mobiltel 070-647 23 47
e-post: bentg.lindell@slmk.org

Kent Nordqvist, Åsbyvägen 7, 703 75 Örebro,
tel 019-23 44 64, e-post: kent.nordqvist@slmk.org

Annika Rydberg, Fredrikshögsgatan 1, 903 36 Umeå,
tel 090-77 64 99, e-post: annika.rydberg@slmk.org

Anna Sjögren, Margaretavägen 3L:223, 222 40 Lund,
tel 046-39 31 58, e-post: anna.sjogren@slmk.org

Karin Stenstedt, Alviksvägen 17, 167 53 Bromma,
tel 08-25 56 38, e-post: karin.stenstedt@slmk.org

Christina Vigre Lundius, Håkantorsmölla,
284 91 Perstorp, tel 0435-347 31, fax 0435-353 27,
e-post: christina.vigre.lundius@slmk.org

John Henriksson, Hertig Karlsg. 11A, 582 21 Linköping,
tel 013-12 92 60, mobiltel: 0733-42 31 10 (stud repr)
e-post: john.henriksson@slmk.org

Revision

Auktoriserad Revisor

Jan Anders Nilsson, Öhrlings PricewaterhouseCoopers,
Box 1215, 251 12 Helsingborg, tel 042-37 72 00,
e-post: jan-anders.nilsson@se.pwcglobal.com

Auktoriserad Revisor, suppleant

Jonas Grahn, Öhrlings PricewaterhouseCoopers,
Torsgatan 21, 113 97 Stockholm, tel 08-555 330 00,
e-post: jonas.grahn@se.pwcglobal.com

Föreningsrevisor

Bengt Larsson, Storgatan 70, 824 00 Hudiksvall,
tel 0650-164 12, e-post: bentg.larsson@slmk.org

Föreningsrevisor Suppleanter

Ylva Stjernholm, Tomtebogatan 10 2tr, 113 39 Stockholm,
tel 08-31 63 81

Kristina Olofsson, Vinkelgatan 6, 824 42 Hudiksvall,
tel 0650-127 75, e-post: kristina.olofsson@slmk.org

Kassör/Kanslichef:

Klas Lundius, Håkantorsmölla, 284 91 Perstorp,
tel 0435-351 58, fax 0435-353 27, mobiltel 070-520 83 58
e-post: klas.lundius.@slmk.org

Valberedningen har utgjorts av:

Sammankallande:

Vendela Englund-Burnett, Mimergatan 13,
654 60 Karlstad, tel + fax 054-21 29 42,
e-post: vendela@slmk.org

Eva Olivecrona, Tegnérsgatan 7, 111 40 Stockholm,
tel 08-411 12 49, fax 08-20 50 23, e-post:
eva.olivecrona@slmk.org

Camilla Mattsson, Flogstavägen 77B,
752 72 Uppsala, tel, 018-46 36 96, e-post:
camilla.mattsson@slmk.org (stud repr)

SLMK:s vårmöte i Falun

24-25 april 2004

Foto: S HOGMARK

Svenska läkare mot kärnvapen välkomnar till vårmöte (inkl styrelsemöte) i Falun den 24-25 april

Vi möter våren tillsammans i Dalarna och diskuterar vårt fortsatta arbete för en kärnvapenfri värld. Särskilt fokus under helgen kommer att ligga på träning i dialoger med beslutsfattare angående kärnvapenfrågan.

Mer information om mötestider och lokal samt ett detaljerat program kommer att finnas tillgängliga på www.slmk.org.

Anmälningar (senast 4:e april) och förfrågningar tas tacksamt emot på e-post: mats.hogmark@slmk.org eller anna.hellman@slmk.org.

Vi ser fram emot att välkomna er alla i Falun i vår!